

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji
Gminy Konopnica
na lata 2025-2028**

Spis treści

Wstęp.....	2
I. Diagnoza obszaru rozwoju usług społecznych w świetle danych.....	3
I.1. Ogólna sytuacja społeczna Gminy.....	3
I.2. Rodzina i dzieci.....	7
I.3. Osoby starsze.....	8
I.4. Osoby z niepełnosprawnościami.....	10
I.5 Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego.....	12
II. Usługi społeczne w świetle badań ankietowych.....	13
II.1. Usługi dla rodzin z dziećmi.....	14
II.2. Usługi dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych).....	17
II.3. Usługi dla młodzieży.....	19
II.4. Usługi z zakresu kultury, sportu i rekreacji.....	21
II.6. Usługi z zakresu ochrony środowiska.....	22
III. Pytania ogólne.....	23
IV Monitoring.....	27
IV.1 Opis systemu monitorowania.....	27

Wstęp

Państwo polskie poprzez instytucje realizujące politykę społeczną umożliwia swoim obywatelom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Stale wzrastający zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej spowodowany jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak np.: starzenie się społeczeństwa, a co za tym idzie, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób starszych i niepełnosprawnych, uzależnieniami oraz wyzwaniami, którym musi podołać współczesna rodzina.

Działania prowadzone przez instytucje pomocy i integracji społecznej opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze lokalny plan rozwoju usług społecznych – jest jego uspołecznienie zarówno w procesie planowania jak i realizacji.

Deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych ujawniających się na szczeblach lokalnych (zmiany w strukturze społecznej, starzejąca się populacja, przeobrażenia rynku pracy, wyzwania pieczy zastępczej, nowe wyzwania zdrowotne i ekologiczne, bezdomność itd.). Po wprowadzeniu możliwości tworzenia nowej instytucji lokalnej – centrum usług społecznych (CUS), aktualnym wyzwaniem staje się proces skutecznej deinstytucjonalizacji usług społecznych w kierunku rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, w miejscu zamieszkania obywateli. Deinstytucjonalizacja usług społecznych jest oczekiwanym procesem. Z wielu analiz i badań naukowych wynika, że usługi społeczne organizowane w społeczności lokalnej i w środowisku zamieszkania przynoszą pozytywne rezultaty i zadowolenie odbiorców.

Rozwój usług społecznych i proces ich deinstytucjonalizacji odbywa się tam, gdzie są potrzeby społeczne, czyli na poziomie lokalnym. Stąd też kluczowe jest zaangażowanie samorządów lokalnych w planowanie i organizację całego procesu.

Proces deinstytucjonalizacji to ważny obecnie kierunek rozwoju i zmian w polityce społecznej. Został zdefiniowany w dokumencie pn. Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), przyjętym w dniu 15 czerwca 2022 roku przez Radę Ministrów. W jego świetle deinstytucjonalizacja polega na „rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz na wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań, które umożliwią niezależne życie osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, osobom w kryzysie psychicznym i innym osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a dzieciom życie pod opieką rodzinną lub pod opieką zbliżoną do rodzinnej”. Celem Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu lokalnym (gmina/powiat), zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Aby wyznaczyć kierunki rozwojowe w zakresie poszczególnych usług należy przeprowadzić działania diagnostyczne i analityczne określające stan faktyczny (jak jest?), jak i określić wyzwania na najbliższą przyszłość

(jak ma być?). Jednym z celów Planu jest zatem dokonanie pogłębionej diagnozy potrzeb społecznych w społeczności lokalnej co do zakresu i form usług. Przeprowadzenie dobrej diagnozy uwzględniającej opis struktury społecznej gminy/powiatu, identyfikację głównych występujących problemów społecznych, analizę podstawowych dokumentów strategicznych samorządu i innych podmiotów m. in. Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) oraz Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej (ROPS) stanowi podstawę do formułowania zadań i działań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie kreacji i realizacji usług społecznych.

Wyraz tego zaangażowania stanowi Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2025-2028. W Gminie Konopnica powstał on w odpowiedzi na współczesne wyzwania w obszarze polityki społecznej, takie jak starzenie się społeczeństwa i inne zmiany demograficzne, wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami, zmiany na rynku pracy, nowe formy wykluczenia społecznego, przeobrażenia w obrębie rodziny, a także ryzyka socjalne związane m. in. z pandemią i zagrożeniami ekologicznymi.

Dokument ten składa się z dwóch zasadniczych części, tj. diagnostycznej i wdrożeniowej. Pierwsza ze wskazanych zawiera główne dane i informacje dotyczące sfery polityki społecznej w gminie oraz realizowanych usług społecznych wraz z rekomendacjami dotyczącymi ich wdrażania w przyszłości. Jej opracowanie opierało się na analizie danych pochodzących ze sprawozdań i ogólnodostępnych baz oraz na wynikach badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy. Cel badania stanowiło rozeznanie potrzeb społeczności lokalnej Gminy Konopnica w zakresie usług społecznych, w szczególności zidentyfikowanie istniejącego w środowisku lokalnym zapotrzebowania na usługi społeczne i określenie kierunków rozwoju Gminy w zakresie usług społecznych.

Badanie zostało przeprowadzone w okresie od stycznia do marca 2025 roku za pomocą kwestionariusza do samodzielnego wypełnienia. Przygotowano ankietę skierowaną do osób dorosłych oraz młodzieży szkolnej. Kwestionariusz dla dorosłych mieszkańców składał się z 13 pytań, w tym 2 o charakterze metryczkowym, natomiast kwestionariusz dla młodzieży – z 9 pytań, w tym 1 metryczkowego. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone zarówno w formie on-line, jak i „papierowej” z uwagi na zróżnicowanie odbiorców oraz dążenie do dotarcia do większej grupy respondentów. Część wdrożeniowa dokumentu prezentuje obszary interwencji oraz przypisane im cele oraz kluczowe działania, a także źródła ich finansowania oraz założenia wdrożeniowe Planu.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Konopnica jest dokumentem ściśle związanym z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030, która z kolei jest zgodna ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030.

I. Diagnoza obszaru rozwoju usług społecznych w świetle danych

I.1. Ogólna sytuacja społeczna Gminy

Gmina Konopnica położona jest w województwie lubelskim, w powiecie lubelskim – ziemskim, w sąsiedztwie miasta Lublin. Przez obszar gminy przebiegają ważne szlaki

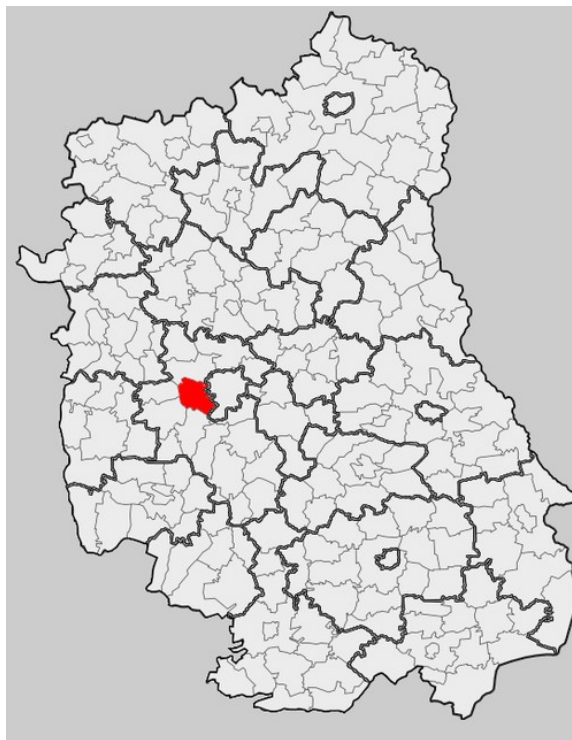
komunikacyjne o charakterze ponadlokalnym. Gmina sąsiaduje od północy z gminą Jastków, od południa z gminą Niedzwica Duża, od zachodu z gminami: Wojciechów i Bełżyce, od wschodu z miastem Lublin. Powierzchnia gminy wynosi 93 km². W jej skład wchodzi 21 sołectw: Konopnica, Kozubszczyzna, Lipniak, Marynin, Motycz, Motycz-Józefin, Motycz-Konopnica, Motycz Leśny, Pawlin, Radawczyk Drugi, Radawiec Duży, Radawiec Mały, Sporniak, Stasin, Szerokie, Tereszyn, Uniszowice, Zemborzyce Dolne, Zemborzyce Podleśne, Zemborzyce Tereszyńskie, Zemborzyce Wojciechowskie.

Na koniec 2024 r. gminę Konopnica zamieszkiwało 14488 mieszkańców. Na przestrzeni trzech ostatnich lat populacja Gminy zwiększyła się znacząco, co jest zjawiskiem bardzo korzystnym dla rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy.

Obszar Gminy Konopnica

Źródło: www.wikipedia.org

Umieszczenie Gminy Konopnica na obszarze województwa

Źródło: www.wikipedia.org

I.2. Oświata

Gmina Konopnica jest organem prowadzącym 5 placówek oświatowych. Najwięcej uczniów uczęszczało do Szkoły Podstawowej im. Wincentego Witosa w Motyczu – 385 uczniów, a najmniej do Szkoły Podstawowej w Stasinie – 93 uczniów. W zasobach infrastruktury społecznej gminy, w 2023 roku znajdowało się 16 oddziałów przedszkolnych przy szkołach.

Na terenie gminy funkcjonują także niepubliczne placówki oświatowe:

- Dwujęzyczna Szkoła Podstawowa „Europejczyk” w Szerokim;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym w Radawczyku Drugim ze żłobkiem „Akademia maluchów”;
- Niepubliczne Przedszkole w Radawczyku Drugim;
- Przedszkole Dwujęzyczne „Mały Europejczyk” w Szerokim;
- Dzienna opieka nad dziećmi „Honoratka” w Radawcu Dużym;
- Niepubliczne Przedszkole Integracyjne „Mistrzowie zabawy” w Konopnicy;
- Prywatne Przedszkole „Miś” w Kozubszczyźnie z Dzienną opieką nad dziećmi.

I. 3. Kultura

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna wraz z trzema filiami. Biblioteka Publiczna Gminy Konopnica oraz jej trzy filie: w Motyczu, Radawcu Dużym i Zemborzycach Tereszyńskich świadczą usługi w zakresie rozwijania i zaspokajania potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalnych mieszkańców gminy. Biblioteka oraz wszystkie filie służą bezpłatnym dostępem do Internetu. Biblioteka główna prowadzi elektroniczną obsługę czytelnika. W ramach działalności popularyzatorskiej i kulturalno-oświatowej biblioteka współpracuje ze szkołami, przedszkolami i środowiskiem, przygotowując lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, spotkania okolicznościowe, wystawki, gazetki, sesje głośnego czytania i konkursy. Biblioteka współpracuje również aktywnie z Domem Kultury w Motyczu oraz ze Stowarzyszeniem Pracownia Twórczych Działań podczas organizowania warsztatów plastycznych dla dzieci i dorosłych.

Na terenie gminy Konopnica prężnie działa Ośrodek Działań Twórczych w Radawczyku Drugim, który powstał w 2009 r. Prowadzony jest przez Stowarzyszenie Pracownia Twórczych Działań. Odbywają się tutaj zajęcia z ceramiki, malarstwa, rękodzieła. Prowadzone były warsztaty kulinarne, taneczne, gitarowe i wiele innych odpowiadających na zapotrzebowanie mieszkańców. Jest to miejsce spotkań dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.

Dom Kultury z Izbą Pamięci w Motyczu oferuje mieszkańcom gminy możliwość realizowania swoich aktorskich zainteresowań i pasji. Odbywają się tutaj zajęcia warsztatowe z różnych dziedzin finansowane najczęściej ze środków Gminy Konopnica. W tym miejscu siedzibę ma amatorska grupa teatralna Stacja Teatr i Zespół Śpiewaczy Rola. Jest także miejscem spotkań Koła Gospodyń Wiejskich. W Izbie Pamięci zgromadzone są pamiątki związane z historią gminy i Motycza. Są to przedmioty najczęściej wypożyczone przez mieszkańców, ciekawe eksponaty, promowana jest tutaj także twórczość ludowego poety Czesława Maja.

I. 4. Sport i rekreacja

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Konopnica służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne, jak i naturalne warunki oraz przyroda tego regionu. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składa się 6 obiektów administrowanych i zarządzanych przez Gminę. Należą do nich: jeden skate park oraz boiska sportowe z utwardzoną nawierzchnią w miejscowościach Radawczyk Drugi, Zemborzyce Tereszyńskie, Radawiec Duży (dwa boiska – przy Aeroklubie i Ochotniczej Straży Pożarnej), Motyczu, Konopnicy – łącznie 6 boisk, a także siłownie na powietrzu usytuowane w miejscowościach: Kozubszczyzna, Konopnica, Motycz, Radawczyk Drugi i Pawlin.

I. 5. Organizacje pozarządowe

Na obszarze Gminy Tomaszów Lubelski funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich między innymi: Stowarzyszenie „Pracownia Twórczych Działań” z Radawczyka Drugiego, Stowarzyszenie „Dobre sąsiedztwo” z Motycza, Stowarzyszenie Miłośników Motocykli Dawnych, Lubelska Grupa Weterańska „Partyzant” z Marynina, Stowarzyszenie „Grupa Inicjatyw Kulturalnych”, Ludowy Klub Sportowy „Sokół” z Konopnicy. Na

terenie Gminy Konopnica działa 15 Kół Gospodyń Wiejskich. Zaledwie w dwóch miejscowościach położonych na terenie gminy nie działają w/w Koła, tj. w Motycz-Józefin i Radawiec Mały. Duży wpływ na sferę kulturalną Gminy ma działalność miejscowych organizacji i zespołów poprzez udział w przedsięwzięciach kulturalnych i rozrywkowych, organizowanie wydarzeń, czynnie włączają się w życie społeczne, a także umożliwiają mieszkańcom aktywne spędzanie czasu wolnego, rozwój zainteresowań oraz aktywne działanie na rzecz lokalnej społeczności.

I. 6. Rynek pracy

Zatrudnienie daje nam poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa. Utrata pracy niejednokrotnie staje się traumatycznym przeżyciem, z którym trudno się pogodzić. W takim momencie stajemy się bezradni, tracimy wiarę w swoje umiejętności, martwimy się o przyszłość, o to w jaki sposób zaspokoiemy potrzeby najbliższych i swoje. Taka sytuacja niejednokrotnie sprzyja popadaniu w uzależnienia (alkohol, narkotyki), a negatywne emocje, które towarzyszą osobie, która utraciła zatrudnienie mogą potęgować zachowania agresywne, przemocowe. Jednak nie zawsze taki scenariusz musi się zrealizować. Utrata zatrudnienia może wpłynąć na to, że zaczniemy „inwestować w siebie”, zwiększać swoje umiejętności poprzez udział w kursach, szkoleniach. Utrata pracy może sprzyjać także zastanowieniu się nad własną karierą zawodową - czy to co dotychczas wykonywaliśmy dawało nam satysfakcję, czy może czas na zmiany, na przebranżowienie się.

Na dzień 31.12.2023 r. liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lublinie wynosiła 158. Tym samym stopa bezrobocia w gminie Konopnica wynosiła 1,11%.

I. 7. Polityka społeczna

W Gminie Konopnica polityka społeczna realizowana jest głównie poprzez działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopnicy (OPS).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopnicy realizuje zadania własne i zlecone gminie wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz innych ustaw, na podstawie upoważnień wydanych przez Wójta Gminy, jeżeli wynikają one z przepisów prawa.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Poza działalnością Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopnicy na terenie gminy funkcjonuje jeszcze Dzienny Dom Pobytu dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych w Maryninie prowadzący działalność w sferze społecznej.

W ostatnich latach w Gminie Konopnica liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się.

Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2021-2023

Rok	Pomoc we wszystkich formach		w tym: pomoc finansowa
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin
2021	144	327	128
2022	363	688	343
2023	127	249	106

Źródło: Sprawozdanie roczne OPS, za 2021 r., 2022 r., 2023 r.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopnicy w okresie od stycznia 2021 r. do grudnia 2023 r. udzielono wsparcia rodzinom w związku z następującymi problemami:

Występujący problem w rodzinie	Liczba środowisk na dzień	
	31.12.2021 r.	31.12.2022 r.
Ubóstwo	45	40
Długotrwała choroba	59	43
Bezrobocie	21	21
Niepełnosprawność	41	29
Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego w tym: rodziny wielodzietne - rodzina niepełna	11	20
Alkoholizm	10	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0
Wielodzietność	3	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	1
Zdarzenie losowe	3	1
Narkomania	1	1
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	0	0

Źródło: Sprawozdanie roczne OPS za 2021 r., 2022 r., 2023 r.

Najczęstszymi problemami występowania o pomoc była długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność, w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.

Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami	2019	2020	2021	2022
	432	376	297	233

Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych i jednorazowej zapomogi systematycznie maleje, powodem tego jest malejąca liczba urodzeń oraz niezmienniejące się kryterium dochodowe.

Wprowadzenie w życie ustawy „Za życiem” o wsparciu kobiet w ciąży dało możliwość udzielenia pomocy w formie konsultacji mających na celu przedstawienie obszaru przysługujących im praw. W latach 2021 – 2023 roku 3 rodziny otrzymało wsparcie z ustawy „Za życiem” poprzez skorzystanie z pełnych informacji i wykazu miejsc oraz placówek medycznych, gdzie mogą uzyskać wsparcie oraz pomoc finansową w kwocie 4 000 zł na dziecko.

I.2. Rodzina i dzieci

Rodzina jest naturalnym środowiskiem służącym opiece i wychowaniu dzieci. Wypełnia też szereg innych ważnych społecznie funkcji. Występujące na jej drodze trudności życiowe są sprawą oczywistą i prawdopodobnie nieuniknioną. Mogą pojawić się w razie problemów zawodowych, utraty pracy czy niedostatecznych dochodów. Mogą też być efektem konfliktów małżeńskich lub w związku osób dorosłych. Bardzo często ich źródłem są jednak problemy wychowawcze, wynikające z rozwoju dzieci, które na różnych etapach życia potrzebują odpowiedniej uwagi i mądrych oddziaływań wychowawczych. Rodzice i opiekunowie wyposażeni w niezbędne kompetencje rodzicielskie, samodzielnie albo przy wsparciu ze strony krewnych, znajomych bądź przy okresowym wsparciu specjalistów potrafią radzić sobie z problemami a nawet sytuacjami kryzysowymi. Natomiast w rodzinie, w której kumulują się różne deficyty i zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze, jak również problemy materialne i psychologiczne, przezwyciężenie sytuacji trudnych może okazać się niemożliwe bez długotrwałego i wielopoziomowego wsparcia ze strony służb społecznych. Wśród rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Konopnica w 2024 roku, rodziny z dziećmi stanowiły 65%. W 41 takich rodzinach funkcjonowały 142 osoby. Największy odsetek stanowiły rodziny z trojgiem dzieci (40%), a w drugiej kolejności z jednym dzieckiem (27%), następnie z trójką i czwórką dzieci (12%). W porównaniu do 2023 roku liczba rodzin z dziećmi obejmowanych wsparciem zmniejszyła się o 11, a liczba osób w tych rodzinach o 32. W 2024 roku wsparciem obejmowano 20 rodzin niepełnych, w których żyło 61 osób. W porównaniu do 2023 roku liczba tych rodzin zwiększyła się o 2, a liczba osób w rodzinach – o 9. Jednym z głównych powodów obejmowania rodzin z dziećmi wsparciem w Gminie Konopnica w 2024 roku była długotrwała choroba. Stanowiła ona powód przyznania pomocy 25 rodzinom. W

porównaniu do 2023 roku liczba wspartych z tego tytułu rodzin zmniejszyła się o 1. Drugim powodem udzielania pomocy społecznej rodzinom z dziećmi była niepełnosprawność. W 2024 roku pomocy społecznej z tego tytułu udzielono 12 rodzinom. W porównaniu do 2023 roku liczba rodzin objętych pomocą z tego powodu zwiększyła się o 2.

Przemoc w rodzinie w Gminie Konopnica jako powód korzystania z pomocy społecznej w perspektywie lat 2023-2024 występowała corocznie w jednym przypadku. Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Konopnicy wynika natomiast, że w 2024 roku wypełniono 34 formularzy „Niebieskie Karty – A” wszczynających procedurę, a pomocą grup roboczych objętych było łącznie 28 rodzin. W porównaniu do 2023 roku liczba formularzy wszczynających procedurę zmniejszyła się o 4, natomiast liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych zmniejszyła się o 2. Łącznie w latach 2023-2024 zakończono procedurę w 49 przypadkach.

W 2024 roku umieszczono jedno dziecko w placówce opiekuńczo-wychowawczej w związku z postanowieniem Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie.

Istotną rolę w zakresie wsparcia rodzin odgrywa asystent rodziny, który realizując swoje zadania odpowiedzialny jest m. in. za bezpośrednią pracę z rodzicami oraz dziećmi, a także działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny. W 2024 roku wsparciem asystenta rodziny objęto 11 rodzin, w 2023 roku było to 5 rodzin. W sytuacji, gdy rodziny nie są w stanie, pomimo otrzymanego wsparcia asystenta, wypełniać swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a więc zapewnić potomstwu bezpieczeństwa, opieki i właściwego wychowania, dzieci mogą zostać odebrane rodzicom i umieszczone w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

I.3. Osoby starsze

Starzenie się społeczeństwa powoduje poważne konsekwencje w skali społeczeństwa, jak i jednostki, w szczególności w sferze ekonomicznej, medycznej, socjalnej kulturowej. Starość i problemy z nią związane, jest jednym z czynników powodujących wykluczenie społeczne. Osoby starsze zazwyczaj nie uczestniczą w pełni w życiu społecznym, przez co nie mogą korzystać ze wszystkich swoich praw, co pogłębia ich izolację i marginalizację. Niska aktywność zawodowa osób starszych oraz wczesne wycofywanie się z rynku pracy przyczynia się do pogorszenia warunków życia. Ludzie starsi tworzą grupę wobec której należy stosować zróżnicowane podejście, z jednej strony zachęcać i stwarzać warunki do utrzymywania aktywności osobistej, zawodowej i społecznej, z drugiej zaś zapewniać wsparcie i opiekę osobom niesamodzielnym. Miarą stopnia zaawansowania starości demograficznej jest procentowy udział ludzi starych w ogólnej liczbie ludności. W świetle opracowań ONZ za społeczeństwa młode pod względem demograficznym uznaje się te, które w swojej strukturze mają mniej niż 4% osób w wieku 65 lat i starszym. Jeżeli odsetek tych osób wynosi od 4 do 7% mamy do czynienia ze społeczeństwem dojrzałym, powyżej 7% ze społeczeństwem starym, natomiast powyżej 10% ze społeczeństwem, które przekroczyło próg starości zaawansowanej. Od roku 1980 Polska jest zaliczana do krajów, które przekroczyły „próg zaawansowanej starości demograficznej”.

Struktura demograficzna Gminy Konopnica wskazuje na postępujący proces starzenia się mieszkańców. W 2024 roku osoby w wieku 60-70 lat, w liczbie 1576, stanowiły 11% ogółu mieszkańców; osoby w przedziale wiekowym 70-80 lat – 1184 osoby, to 8% ogółu, a osoby w wieku więcej niż 80 lat – 538 osób to 4% ogółu. Liczby te mogą nie wydawać się bardzo duże w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców, jednak należy pamiętać, że są to osoby, które w najbliższych latach mogą coraz bardziej potrzebować wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Mieszkańcy Gminy Konopnica mogą wymagać wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na różne czynniki. W diagnozie zwrócono uwagę na osoby, które doświadczają choroby bądź wymagają objęcia wsparciem z uwagi na wiek.

Wśród głównych powodów korzystania przez mieszkańców gminy Konopnica ze świadczeń z pomocy społecznej jest długotrwała lub ciężka choroba. W 2024 roku z tego powodu pomocy społecznej udzielono 92 rodzinom i 126 osobom. W porównaniu do 2023 roku liczba rodzin zwiększyła się o 2, tj. o 2%, natomiast liczba osób w tych rodzinach spadła o 9 (o 7%). Z tytułu długotrwałej choroby w 2024 roku wypłacono zasiłki okresowe 29 osobom, w 2023 roku 21 osobom.

W świetle statystyk Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopnicy w 2024 roku pomocą społeczną objętych było 22 rodziny emerytów i rencistów. W porównaniu do 2023 roku liczba rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą społeczną zwiększyła się o 3 rodziny, tj. o 16 %.

Seniorzy z różnych względów są bardziej narażeni na samotność i izolację społeczną niż inne grupy wiekowe. Dotyczy to zwłaszcza kobiet, których długość życia jest dłuższa niż mężczyzn. Udział kobiet w grupie mieszkańców Gminy Konopnica w wieku 60-70 lat wynosił 52%, natomiast w wieku od 71-80 lat – 57%, w wieku powyżej 80 roku życia - 64%. Po śmierci współmałżonka oraz usamodzielnieniu się dzieci, osoba starsza pozostaje sama w miejscu zamieszkania. Nie mając żadnego obowiązku społecznego w postaci np. nauki lub pracy, ani oparcia w rodzinie czy w otoczeniu sąsiedzkim, w obliczu rosnących problemów zdrowotnych, barier finansowych oraz malejących kontaktów społecznych, może stracić sens życia, popaść w depresję. Osoby przewlekłe chorujące oraz osoby starsze i ich rodziny często w większym stopniu niż inni członkowie społeczności lokalnej narażone są na ubóstwo i wykluczenie. Mogą doświadczać odrzucenia zarówno w wymiarze personalnym, przez środowisko społeczne, jak i na gruncie zawodowym. W rodzinach nierzadko nasilają się też problemy związane z godzeniem pracy zarobkowej i innych obowiązków, a także przemęczenie i wypalenie osoby bliskiej sprawującej opiekę nad osobą chorującą lub z niepełnosprawnościami.

Jednym z podstawowych zadań gminy w zakresie wsparcia osób i rodzin, które doświadczają problemu niepełnosprawności oraz ciężkiej i/lub przewlekłej choroby, są usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze. Mogą one zostać przyznane osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi przyznawane są także osobom pozostającym w rodzinach, gdy rodzina nie jest sama w stanie zaspokoić potrzeb w zakresie opieki. W 2024 roku pomoc w postaci usług opiekuńczych otrzymała 1 osoba powyżej 70 roku życia.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu

pomocy społecznej. W 2023 roku w DPS w przebywało 9 mieszkańców Gminy Konopnica, w 2024 roku – 11 osób.

Wsparcie osobom starszym zamieszkującym Gminę Konopnica udzielane jest również w ramach Dziennego Domu Pobytu dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych w Maryninie, zapewniającego miejsce 20 osobom w wieku od 60 roku życia wzwyż, a także w ramach działających na terenie Gminy Konopnica trzech Klubów Seniora zrzeszających ponad 100 osób w wieku 60 lat i więcej. Od 2024 roku realizowany jest program „Opieka 75+”, który ma na celu poprawę dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej. Z powyższego programu skorzystało 3 osoby dorosłe z terenu Gminy Konopnica. W 2023 roku Gmina Konopnica realizowała program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, która polega na czasowym zastąpieniu rodziny i opiekunów rodzinnych w sprawowaniu opieki nad bliskim- niesamodzielnym z powodu choroby lub niepełnosprawności. Z programu skorzystało w 2023 roku – 15 osób z kolei w 2024 r. – 22 osoby.

Kolejnym programem realizowanym na terenie Gminy Konopnica jest program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, który polega na wsparciu osoby z niepełnosprawnością w jej codziennym samodzielnym, niezależnym funkcjonowaniu. W 2023 r. skorzystało z programu 3 osoby dorosłe, a w 2024 roku – 7 osób. W 2024 roku wsparcia osobom starszym udzielono także w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” Moduł II, którego głównym celem jest poprawa poczucia bezpieczeństwa a także możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. Z programu skorzystało 30 osób w wieku 60 lat i więcej.

W 2024 roku Gmina Konopnica przystąpiła do Ogólnopolskiego Programu wspierającego seniorów, zainicjowanego przez Stowarzyszenie MANKO, w ramach którego wydawane są Ogólnopolskie Karty Seniora. Również w ramach Programu Gmina otrzymała certyfikat „Gmina przyjazna Seniorom”.

Dzięki powyższym działaniom udało się odpowiedzieć na potrzeby seniorów, szczególnie osób samotnych, zarówno tych, które nie potrzebują usług całodobowych i nie korzystają na co dzień z usług opiekuńczych, jak i tych objętych wsparciem w postaci usług opiekuńczych, u których nieprzewidywalność zmiany stanu zdrowia uzasadnia stałe monitorowanie w celu jak najszybszej reakcji, powiadomienia właściwych służb i udzielenia możliwie najszybciej pomocy, w tym pomocy medycznej. Podczas realizacji powyższych programów zaobserwowano wśród seniorów wzrost poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania.

I.4. Osoby z niepełnosprawnościami

Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z wymienioną ustawą niepełnosprawność oznacza „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”.

Niepełnosprawność, to również długotrwały stan, w którym występuje obniżenie sprawności funkcji fizycznych, psychicznych, intelektualnych lub sensorycznych, które na skutek barier istniejących w środowisku życia osoby z niepełnosprawnością uniemożliwiają na równi z osobami sprawnymi na pełny udział w życiu społecznym. Niepełnosprawność to zjawisko będące funkcją negatywnych reakcji społecznych (wyizolowania, stygmatyzacji, dyskryminacji) na inność osoby z dysfunkcją, zmuszającą ją wskutek stereotypów istniejących w danym środowisku do przyjęcia takich definicji własnej roli i statusu społecznego, które powodują jej wykluczenie (lub też poważne ograniczenie) z uczestnictwa w zwykłej aktywności społecznej i ekonomicznej członków danej społeczności.

Osoby z niepełnosprawnością bardzo często zmagają się w codziennym funkcjonowaniu z wieloma trudnościami. W przypadku niektórych rodzajów niepełnosprawności istotne są bariery architektoniczne, techniczne oraz w komunikowaniu się. Ponadto jednym z częściej doświadczanych problemów jest niedostatek środków finansowych oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji. Wyzwanie stanowi też aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnych zarówno biernych zawodowo, jak i bezrobotnych, w tym zarejestrowanych w urzędzie pracy.

W 2024 roku Gminę Konopnica zamieszkiwało 14 245 osoby, w tym 389 to osoby z niepełnosprawnością, które objęte zostały wsparciem ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopnicy.

Według raportu Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopnicy w 2024 roku zasiłek pielęgnacyjny wypłacono 281 osobom, świadczenie pielęgnacyjne otrzymało 93 osoby. Z kolei o specjalny zasiłek opiekuńczy ubiegało się 5 osób. Aby osoby zmagające się z niepełnosprawnością mogły korzystać z różnego rodzaju świadczeń czy ulg, zobowiązane są do uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Podstawą do wydania orzeczenia jest ocena stanu zdrowia. Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopnicy niepełnosprawność członka rodziny w 2024 roku była powodem wsparcia 63 rodzin z terenu Gminy, w których funkcjonowały 140 osoby. Rodziny te korzystały z różnych form wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej tj. zasiłek stały – 35 osób, zasiłek okresowy – 11 osób, zasiłek celowy – 32 osoby, w ramach Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” zasiłek celowy na zakup posiłku – 25 osób.

W latach 2023-2024 OPS w Konopnicy realizował Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, którego głównym założeniem było wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym dla:

- 1) dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- 2) osób z niepełnosprawnościami posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (albo orzeczenie równoważne. Usługi asystenta polegają w szczególności na pomocy przy czynnościach dnia codziennego, w

załatwianiu spraw urzędowych, korzystaniu z dóbr kultury czy zaprowadzaniu dzieci do placówki oświatowej.

Z tego rodzaju wsparcia w 2023 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Konopnicy skorzystały 3 osoby, natomiast w 2024 roku objęto już 7 osób. Z uwagi na rosnące zapotrzebowanie na tę formę wsparcia w 2025 roku zaplanowano pomoc dla 33 osób.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopnicy realizował także Program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego. Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach przez zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków. W ramach edycji 2023 wsparciem objęto 15 osób, z kolei w kolejnej edycji 2024 – 22 osoby. Na 2025 rok zaplanowano pomoc dla 21 osób.

W 2024 roku realizowany były usługi opiekuńcze świadczone w środowisku zamieszkania osoby niepełnosprawnej, w ramach którego wsparciem objęto 3 osoby dorosłe z terenu Gminy Konopnica z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu znacznym.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopnicy przystąpił również do realizacji Programu „Opieka 75+”, którego założeniem jest zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także tych które pozostają w rodzinie. Dzięki pozyskanym środkom z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, tutejszy Ośrodek miał możliwość na realizację usług w 2024 roku dla 3 osób w wieku po 75 roku życia ze stwierdzoną niepełnosprawnością. W 2025 roku zaplanowano dalszą realizację tego programu dla 5 osób.

I.5 Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego

Zdrowie psychiczne to jeden z elementów dobrego samopoczucia, dzięki któremu dana osoba zdaje sobie sprawę ze swoich umiejętności, potrafi radzić sobie ze stresem dnia codziennego, może efektywnie pracować i jest w stanie wnieść wkład w życie swojej społeczności. Zdrowie psychiczne warunkuje więc naszą właściwą samoocenę, umiejętność funkcjonowania w środowisku, podtrzymywanie i budowanie więzi społecznych, podejmowanie działań, w tym pracy zawodowej, umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych, należytej dbałości o siebie i bliskich.

Sytuacja pandemiczna, jakiej doświadczyło niedawno nasze społeczeństwo i idące za tym zmiany, spowodowały znaczące pogorszenie zdrowia psychicznego społeczeństwa, zwłaszcza wśród osób starszych oraz dzieci i młodzieży. Długotrwała separacja oraz związane z nią znaczące zakłócenia w budowaniu więzi społecznych, stan zagrożenia i lęku o zdrowie i życie swoje oraz innych, przeniesienie wielu dziedzin życia (nauka, praca, zakupy, kontakty społeczne) do przestrzeni

wirtualnej, degradacja więzi rodzinnych oraz przewlekłe skutki powyższych, stanowią główne źródło obniżenia jakości zdrowia psychicznego.

Do najczęściej spotykanych objawów zaburzeń zdrowia psychicznego należy zaliczyć: obniżenie nastroju, apatię, brak motywacji, problemy ze snem, nadmierne zażywanie alkoholu lub substancji psychoaktywnych, natrętne myśli, trudności w relacjach interpersonalnych, trudności w funkcjonowaniu w obszarach, które wcześniej nie sprawiały problemu (nauka, życie zawodowe, życie rodzinne). Przedłużające i nasilające się powyższe zaburzenia prowadzić mogą do lęku, depresji, zachowań agresywnych i myśli samobójczych.

Pomocy potrzebują jednak nie tylko same osoby pozostające w spektrum zaburzeń psychicznych, ale często także ich bliscy i opiekunowie.

Potrzeby osób z możliwą diagnozą zaburzeń psychicznych oraz ich bliskich:

- dostęp w pobliżu miejsca zamieszkania do konsultacji specjalistycznych (psycholog, pedagog, psychiatra);
- możliwość korzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych i asystenckich,
- przynależność do grup wsparcia,
- dostępność do informacji, szkoleń i edukacji w tym zakresie,
- przynależność do grup umożliwiających aktywizację społeczną, nawiązywanie relacji i wspólne spędzanie czasu,
- działania z zakresu profilaktyki uzależnień,
- wsparcie i aktywizacja zawodowa (np. w zakresie szkoleń, praktyk, wolontariatu)
- wsparcie wykwalifikowanego personelu,
- informacji nt. możliwości i miejsc, gdzie można uzyskać pomoc

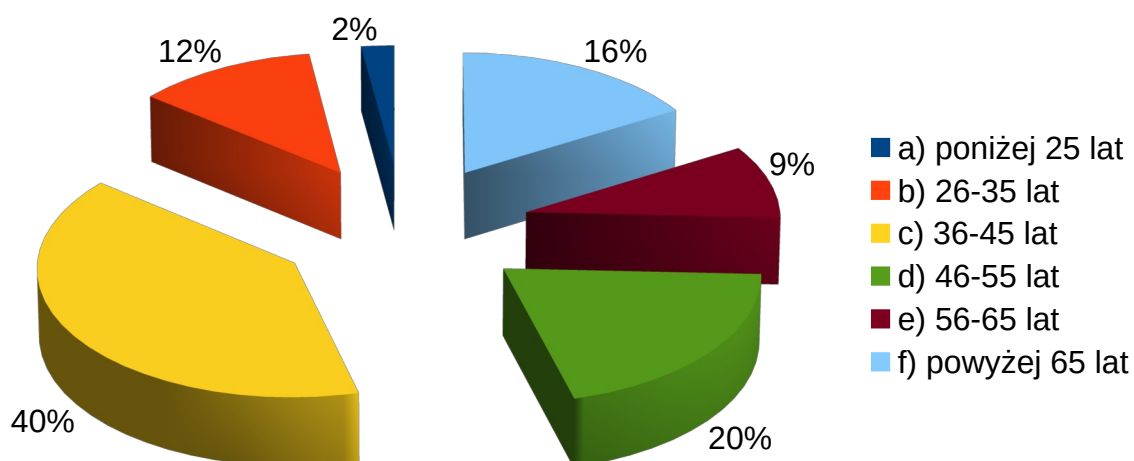
Rezultatem podjętych działań powinno być przede wszystkim zwiększenie dostępu do różnych form opieki i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego, a także znacząca poprawa jakości życia tych osób oraz ich otoczenia.

II. Usługi społeczne w świetle badań ankietowych

W badaniu wzięło udział 183 mieszkańców Gminy Konopnica, z czego 82% (150 osób) to kobiety, 18% to mężczyźni co stanowi 33 osoby. Podział respondentów zw względu na płeć przedstawia wykres nr 1.

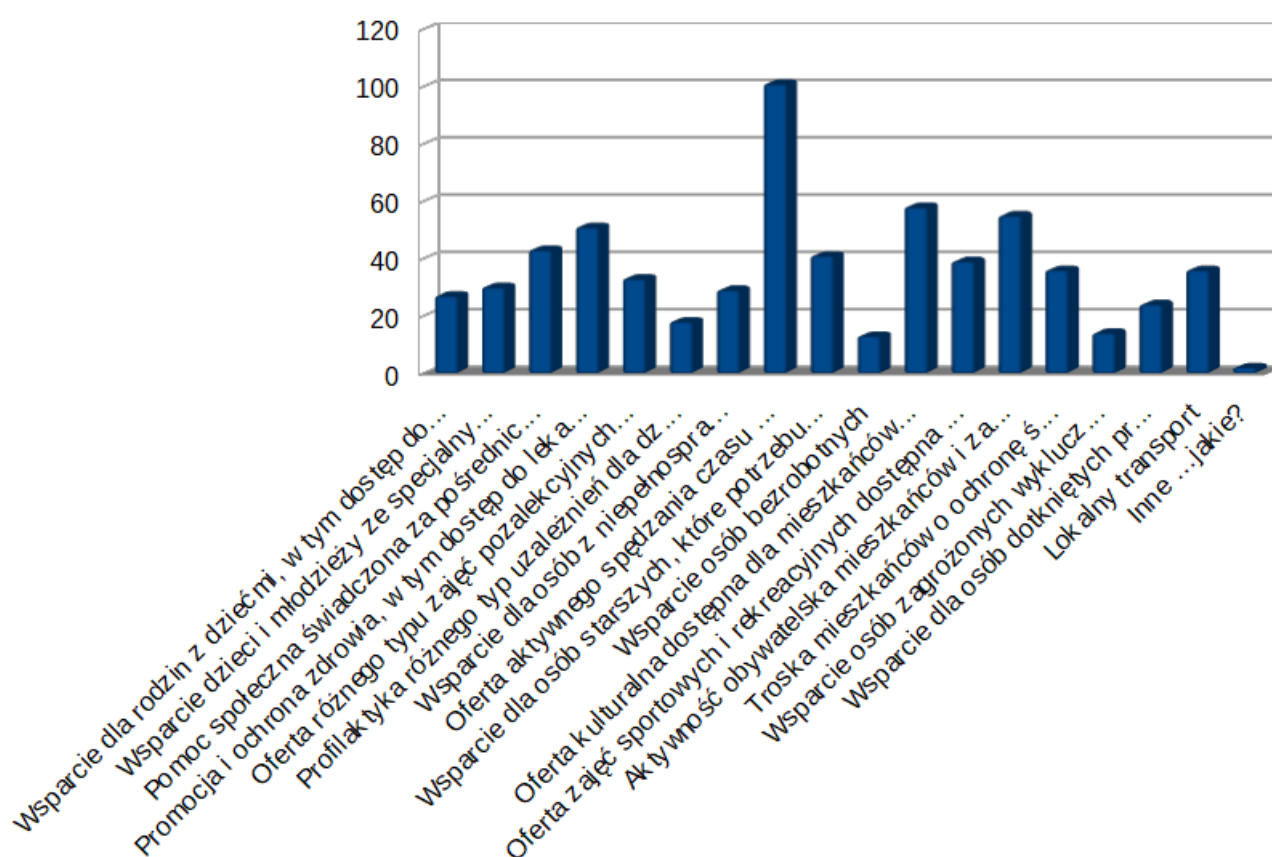
Największą liczbę respondentów stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (39,9%). Następnie były to osoby w wieku 46-55 lat (20,2%), osoby w wieku powyżej 65 roku życia (16,4%), osoby w wieku 26-35 lat (12%), 9,3% badanych to osoby w wieku 56-65 lat. Najmniejszą liczbę osób badanych stanowiły osoby w wieku poniżej 25 lat (2,2%).

II.1. Usługi dla rodzin z dziećmi

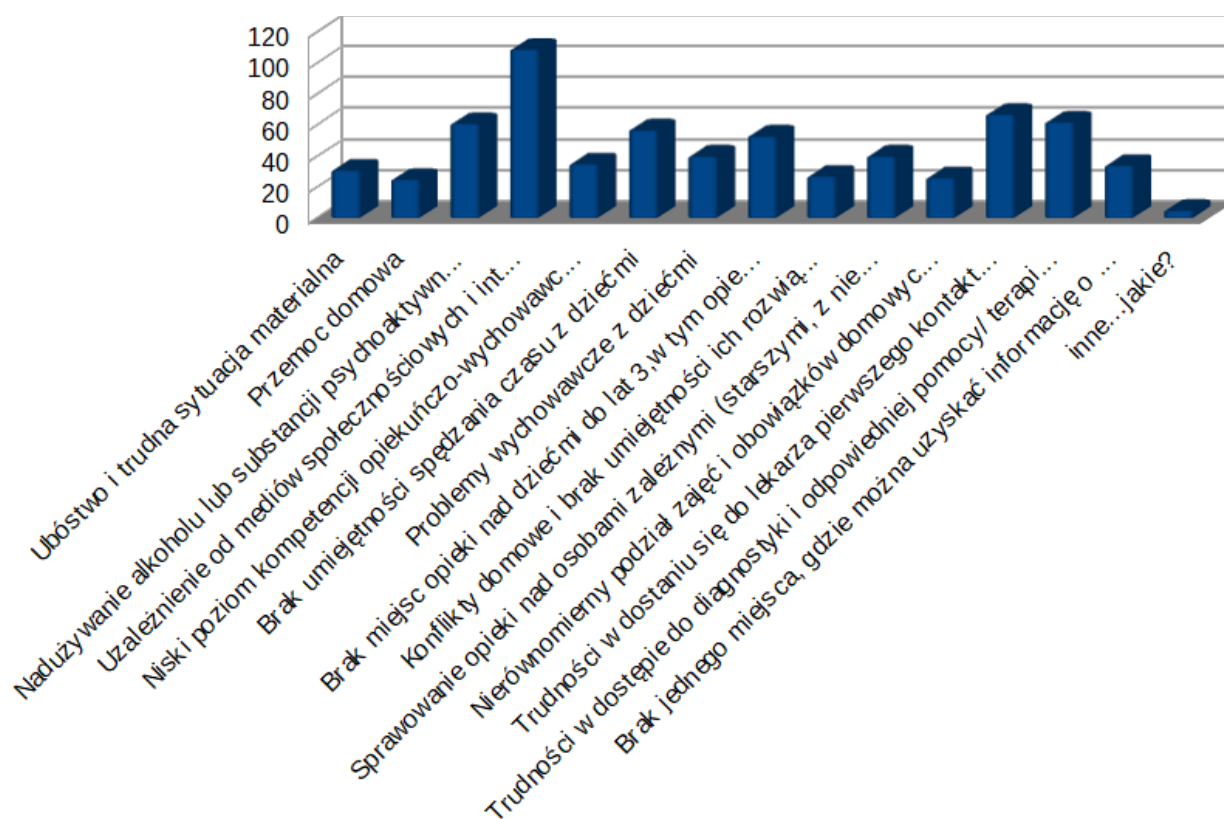
Na pytanie nr 1 dotyczące wszystkich tych obszarów życia mieszkańców gminy Konopnica, które Pana/Pani zdaniem funkcjonują najlepiej i z których jest Pan/Pani najbardziej zadowolony/a, respondenci wskazali ofertę aktywnego spędzania czasu dla seniorów (55,2%), oferta kulturalna dostępna dla mieszkańców gminy, w tym dzieci i młodzieży (31,7%), aktywność obywatelska

mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne (30,1%), promocja i ochrona zdrowia, w tym dostęp do lekarzy i pielęgniarstwa opieki środowiskowej (27,9%), pomoc społeczna świadczona za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej (23,5%), wsparcie dla osób starszych, które potrzebują pomocy w codziennym funkcjonowaniu (22,4%), oferta zajęć sportowych i rekreacyjnych dostępna dla mieszkańców gminy, w tym dzieci i młodzieży (21,3%), troska mieszkańców o ochronę środowiska (19,7%), lokalny transport (19,7%), oferta różnego typu zajęć pozalekcyjnych i aktywności dla młodzieży (18%), wsparcie dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (16,4%), wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami (15,8%), wsparcie dla rodzin z dziećmi, w tym dostęp do opieki żłobkowej, poradnictwa rodzinnego (14,8%), wsparcie dla osób dotkniętych przemocą domową (13,1%), profilaktyka różnego typu uzależnień dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych (9,8%), wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (7,7%), wsparcie osób bezrobotnych (7,1%), inne (6,5%). Odpowiedzi przedstawia wykres nr 3 poniżej.

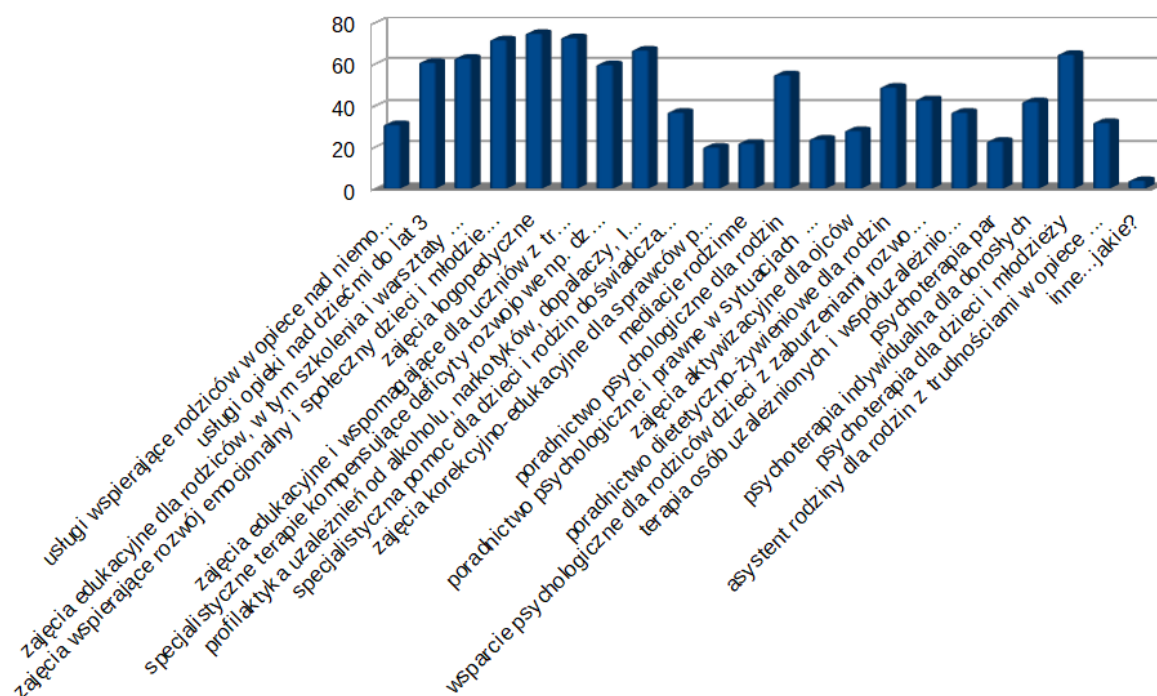

Pytanie nr 2 dotyczyło najważniejszych problemów, które dotyczą rodzin z dziećmi w gminie Konopnica. Za najważniejszy problem 59,6 % badanych uznało uzależnienie od mediów społecznościowych i Internetu, następnie 36,6% badanych wymieniło trudności w dostaniu się do lekarza pierwszego kontaktu i lekarzy specjalistów, dalej trudności w dostępie do diagnostyki i odpowiedniej pomocy/ terapii dzieci z różnego typu problemami i dysfunkcjami 33,9%, nadużywanie alkoholu lub substancji psychoaktywnych w rodzinie, na co wskazuje 33,3 % badanych osób, brak umiejętności spędzania czasu z dziećmi wskazało 31,1%, na brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym opieki żłobkowej wskazało 29%, dla 21,9% badanych problemy wychowawcze z dziećmi,

również dla 21,9% osób badanych to sprawowanie opieki nad osobami zależnymi (starszymi, z niepełnosprawnością, przewlekłe chorymi) jest głównym problemem, niski poziom kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców dla 19,1%, brak jednego miejsca, gdzie można uzyskać informację o dostępnym wsparciu dla rodzin dla 18,6% badanych, ubóstwo i trudna sytuacja materialna dla 16,9% respondentów, konflikty domowe i brak umiejętności ich rozwiązywania dla 14,8%, nierównomierny podział zajęć i obowiązków domowych między rodzicami to problem dla 14,2% badanych, przemoc domowa dla 13,7% badanych osób, inne problemy wskazało 4% badanych osób. Podane odpowiedzi obrazuje wykres nr 4.

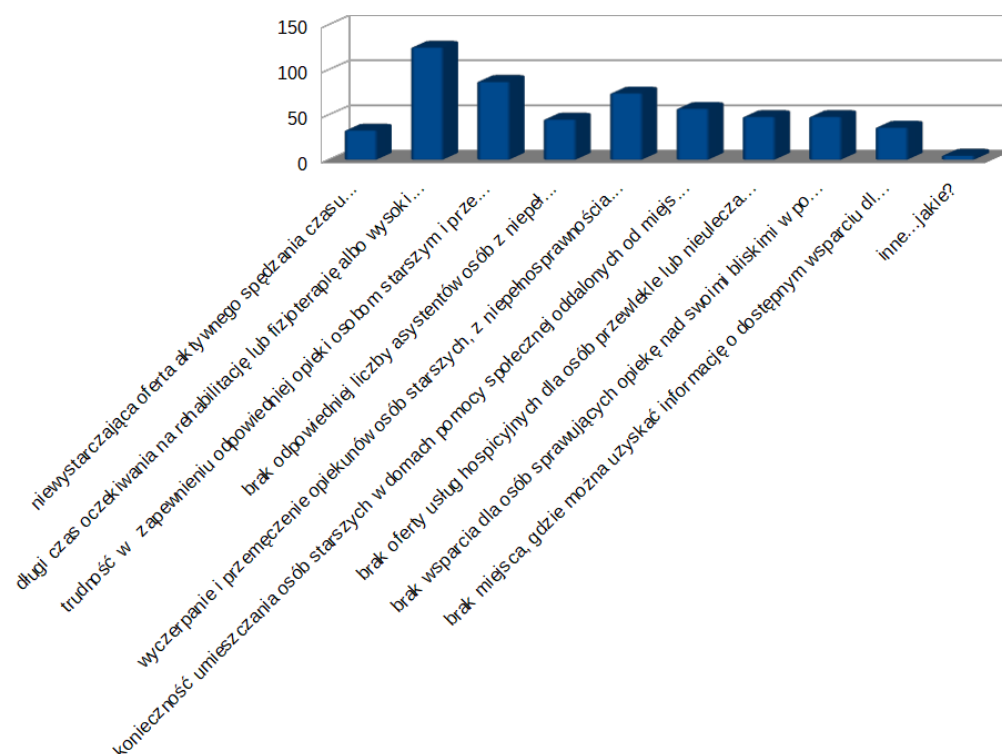

W pytaniu nr 3 trzeba było wskazać usługi społeczne, których brakuje rodzinom w gminie Konopnica. Na pierwszym miejscu respondenci wskazali brak zajęć logopedycznych (41%), następnie zajęcia edukacyjne i wspomagające dla uczniów z trudnościami w nauce 39,9%, zajęcia wspierające rozwój emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, np. Trening Umiejętności Społecznych TUS lub podobne 39,3%, dalej profilaktyka uzależnień od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, Internetu oraz innych rodzajów uzależnień 36,6%, psychoterapia dla dzieci i młodzieży dla 35,5% badanych, zajęcia edukacyjne dla rodziców, w tym szkolenia i warsztaty wspierające rozwój umiejętności wychowawczych 34,4%. Podane dane przedstawia wykres 5.

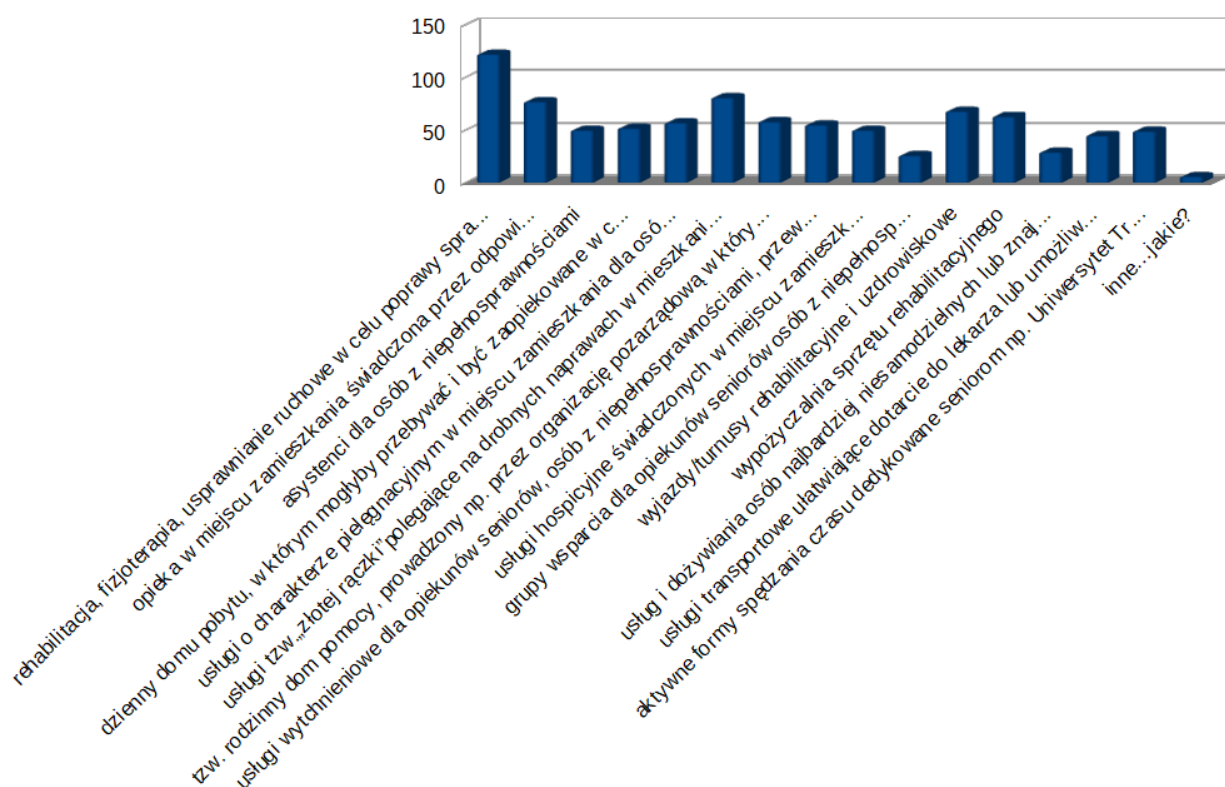

II.2. Usługi dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych)

Pytanie nr 4 dotyczyło czterech najważniejszych problemów, które dotyczą osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (seniorów, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych). Jako główny problem respondenci wskazali długi czas oczekiwania na rehabilitację lub fizjoterapię albo wysoki koszt w przypadku komercyjnego korzystania z tych usług – 68,3%, następnie trudność w zapewnieniu odpowiedniej opieki osobom starszym i przewlekle chorym w czasie, gdy ich opiekunowie muszą pracować 47,5%, wyczerpanie i przemęczenie opiekunów osób starszych, z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych spowodowane ciągłą opieką i brakiem pomocy z zewnątrz 40,4%, konieczność umieszczania osób starszych w domach pomocy społecznej oddalonych od miejsca zamieszkania, zamiast przebywania w małych placówkach (do 8 osób) prowadzonych na terenie gminy Konopnica – 31,1%. Poniżej wykres 6 obrazujący przedstawione odpowiedzi.

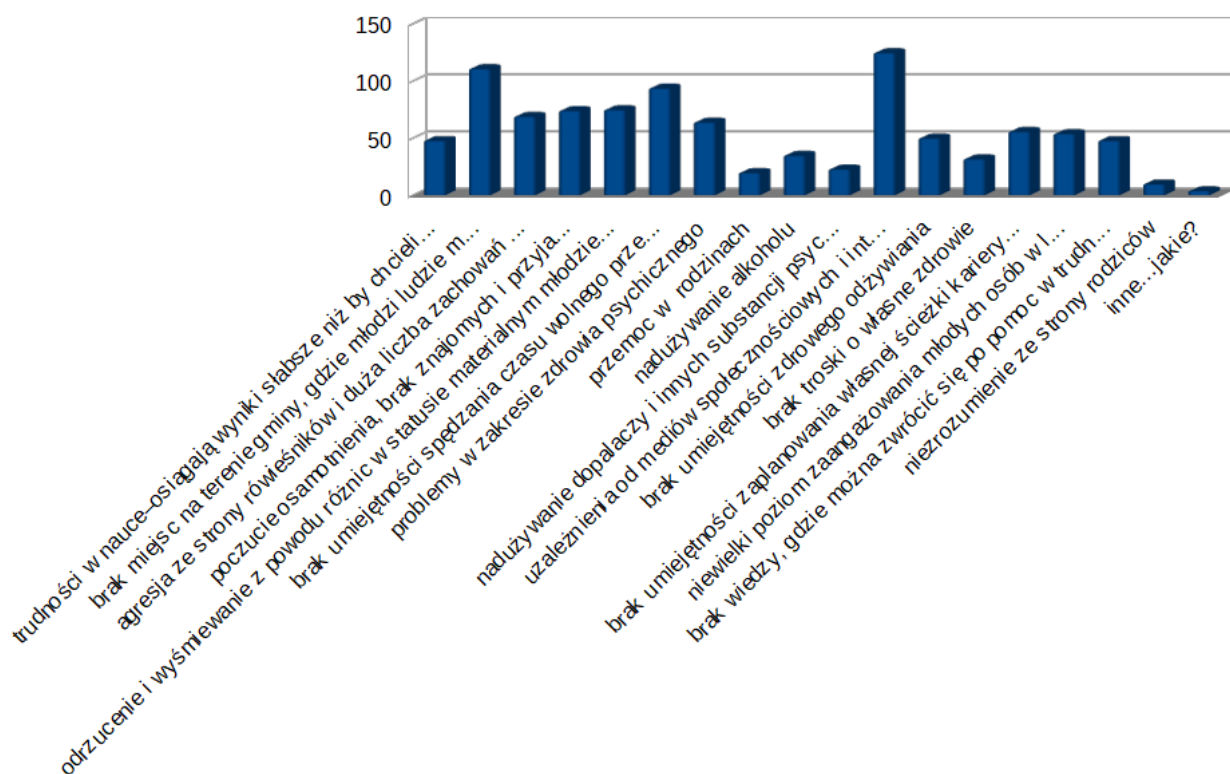

W pytaniu nr 5 poproszono respondentów o wskazanie maksymalnie siedmiu usług, których brakuje seniorom, osobom z niepełnosprawnościami, osobom przewlekle chorym w gminie Konopnica. Odpowiedzi przedstawiają się następująco: jako największy problem wskazano rehabilitację, fizjoterapię, usprawnianie ruchowe w celu poprawy sprawności i fizycznej osób o ograniczonej mobilności i sprawności – 66,7%, dalej usługi tzw. „złotej rączki” polegające na drobnych naprawach w mieszkaniach i domach osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu – 44,3%, opieka w miejscu zamieszkania świadczona przez odpowiednio przygotowanych opiekunów – 42,1%, wyjazdy/turnusy rehabilitacyjne i uzdrowiskowe – 37,2%, wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego – 34,4%, tzw. rodzinny dom pomocy, prowadzony np. przez organizację pozarządową w którym może przebywać całodobowo do 8 osób, bez potrzeby umieszczania w domu pomocy społecznej – 31,7%, usługi o charakterze pielęgnacyjnym w miejscu zamieszkania dla osób, którym trudno wychodzić z domu np. fryzjer, kosmolog – 31,1%. Poniżej wykres 7 przedstawiający podane odpowiedzi.

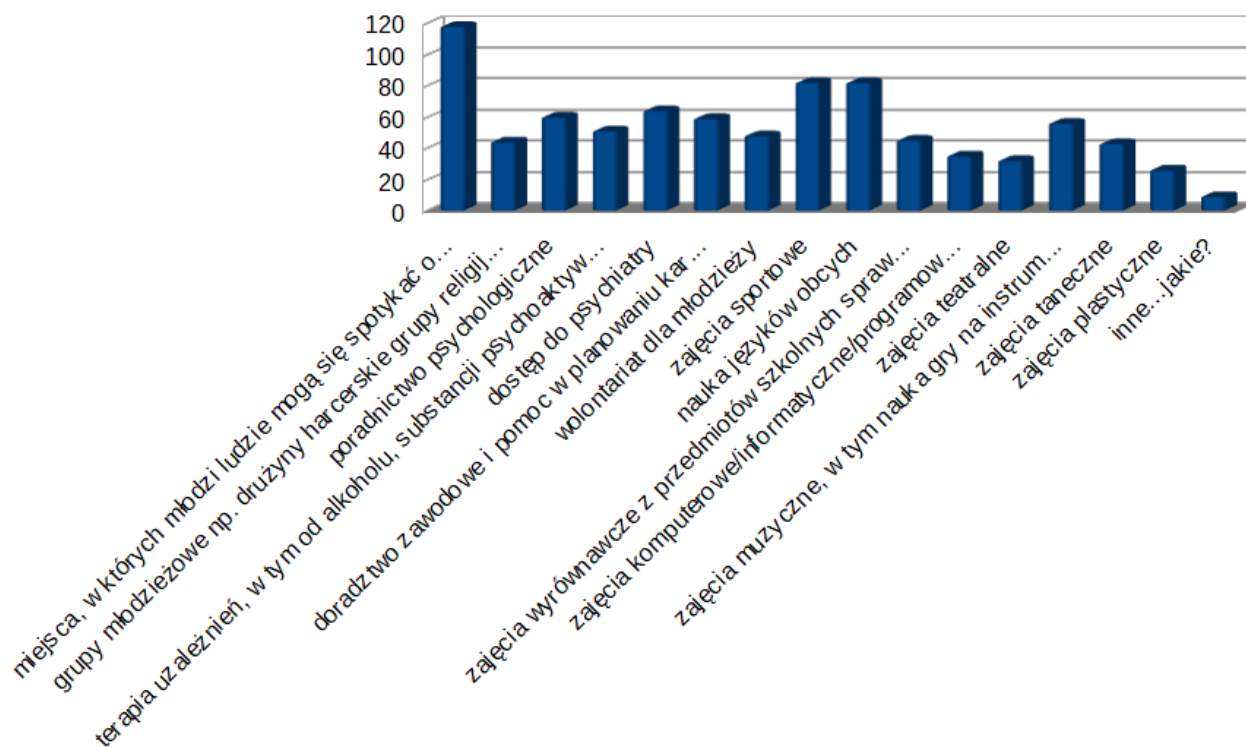

II.3. Usługi dla młodzieży

W pytaniu nr 6 trzeba było wskazać najważniejsze problemy dotyczące osób młodych w gminie Konopnica. Poniższy wykres pokazuje, iż respondenci wskazali uzależnienia od mediów społecznościowych i Internetu jako główny problem – 68,3%, dalej brak miejsc na terenie gminy, gdzie młodzi ludzie mogą się spotykać – 60,7%, brak umiejętności spędzania czasu wolnego przez młodzież – 51,4%. Najmniejszym problemem dotyczącym osób młodych wskazano niezrozumienie ze strony rodziców – 5,5%. Wykres nr 8.

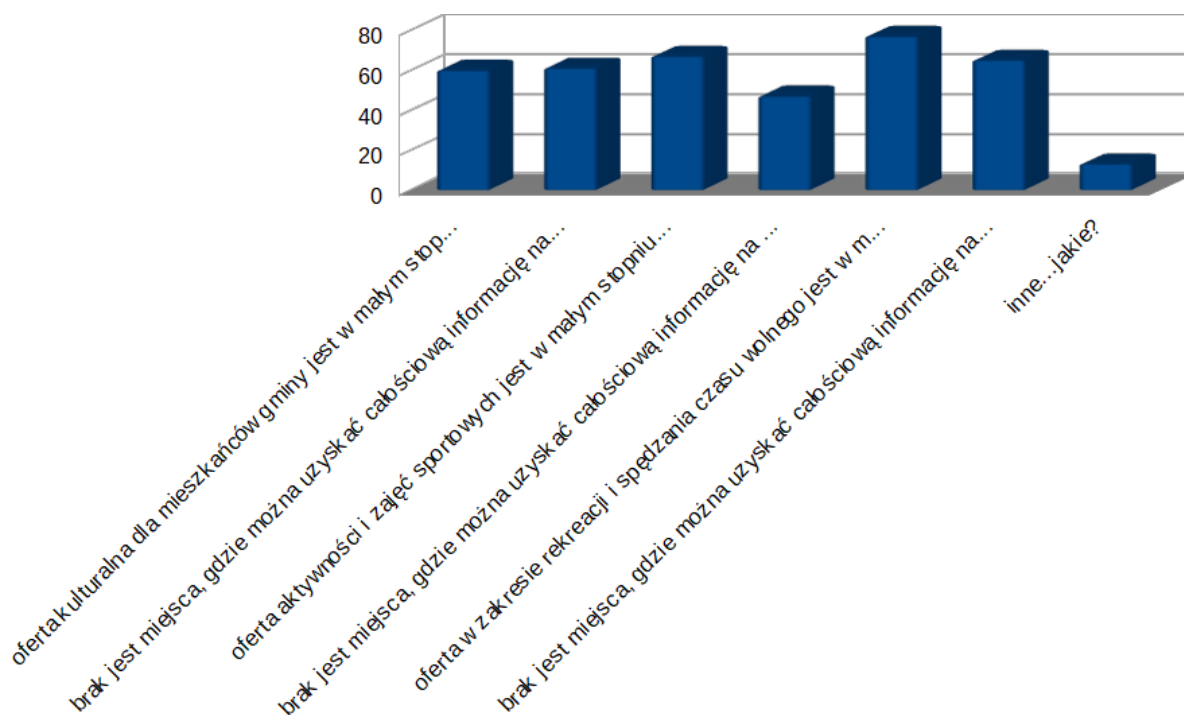

Pytanie nr 7 dotyczyło usług lub rodzajów zajęć poza szkolnych, których brakuje dla młodych osób mieszkających w gminie Konopnica. Respondenci wskazali, że w gminie Konopnica najbardziej brakuje miejsca, w których młodzi ludzie mogą się spotykać oraz je współtworzyć – 64,5%, a najmniej potrzebną usługą, bądź rodzajem zajęć w gminie wskazano zajęcia plastyczne. Poniżej wykres 9.

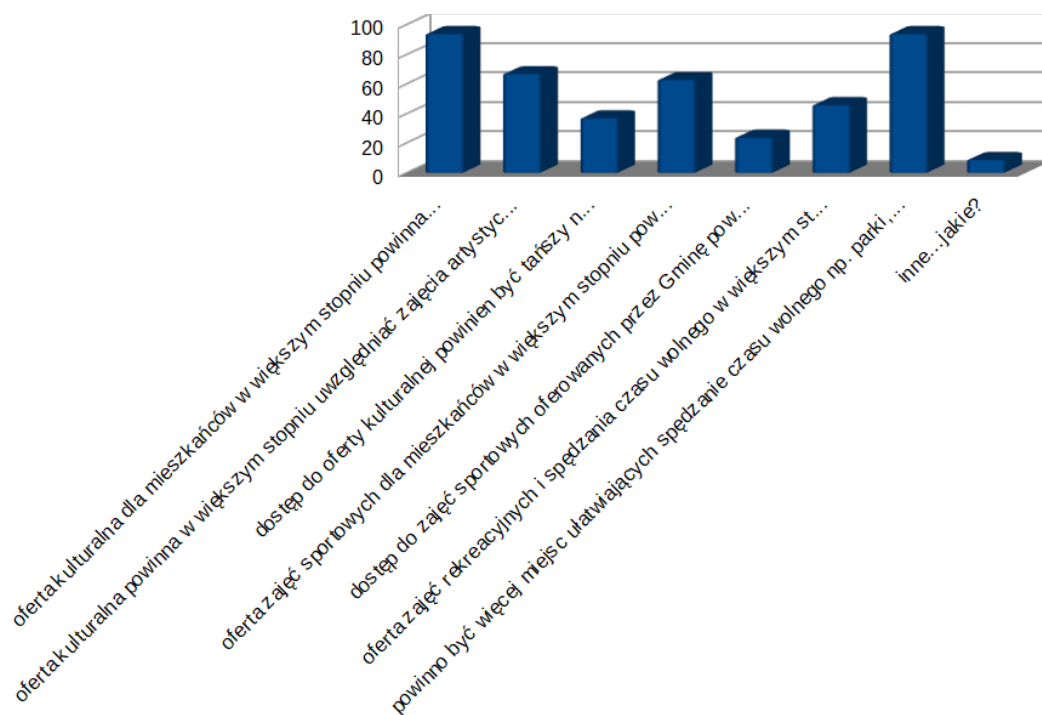

II.4. Usługi z zakresu kultury, sportu i rekreacji

W pytaniu nr 8 zwrócono się do osób badanych z prośbą o wskazanie trzech najważniejszych problemów, które dotyczą usług z zakresu kultury, sportu i rekreacji. Za główny problem uznano ofertę w zakresie rekreacji i spędzania czasu wolnego, która jest w małym stopniu dopasowana do oczekiwań mieszkańców – 42,1%, oferta aktywności i zajęć sportowych, która jest w małym stopniu dopasowana do oczekiwań mieszkańców – 36,6%, brak miejsca, gdzie można uzyskać całościową informację na temat oferty spędzania czasu wolnego w gminie – 35,5%. Wykres 10.

W pytaniu nr 9 poproszono o wskazanie trzech stwierdzeń, z którymi badana osoba się zgadza. Z poniższych danych wynika, że osoby badane uważają, że oferta kulturalna dla mieszkańców w większym stopniu powinna uwzględniać specyfikę różnych grup wiekowych – 94 respondentów, tyle samo osób twierdzi, że powinno być więcej miejsc ułatwiających spędzanie czasu wolnego np. parki, skwery, miejsca do grillowania, place zabaw, siłownie na powietrzu itp., dalej oferta kulturalna powinna w większym stopniu uwzględniać zajęcia artystyczne dla dzieci np. teatralne, muzyczne, taneczne, plastyczne oraz inne – 67 osób, oferta zajęć sportowych dla mieszkańców w większym stopniu powinna uwzględniać specyfikę różnych grup wiekowych – 63 osoby. Poniżej wykres 11.

III. Pytania ogólne

W pytaniu 14 poproszono o wskazanie jednej odpowiedzi, a która dotyczy udziału mieszkańców w finansowaniu usług społecznych. Mieszkańcy wskazali w 33%, że usługi społeczne powinny być częściowo odpłatne. Wykres 15.

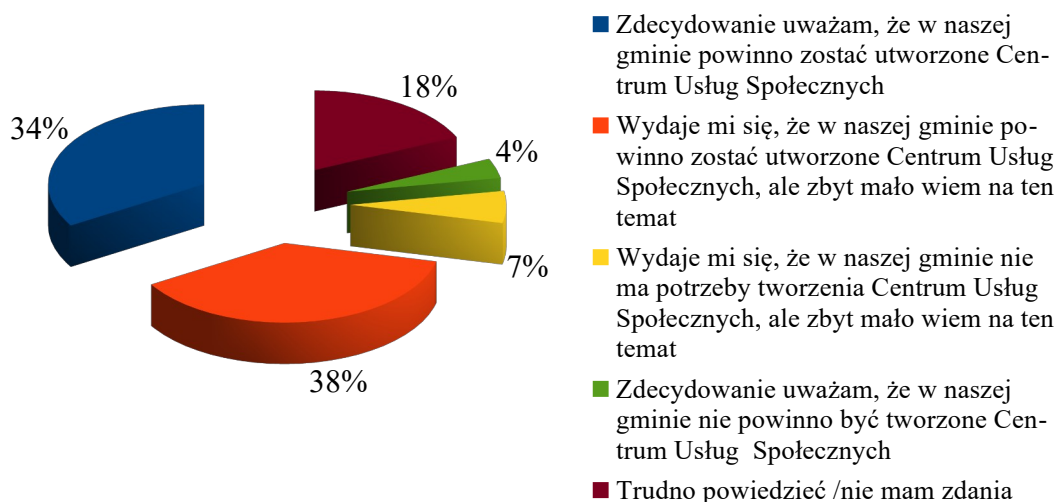
Pytanie 15 dotyczyło wyrażenia opinii w kwestii utworzenia Centrum Usług Społecznych poprzez przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopnicy. Zdaniem badanych w gminie Konopnica powinno zostać utworzone Centrum Usług Społecznych – uznało tak 37,6% badanych osób. Wykres 16.

IV. Obszary interwencji

Obszary interwencji i cele *Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Gminy Tomaszów Lubelski na lata 2025-2030* zostały opracowane na podstawie danych wynikających z badań społecznych jak i rekomendacji wynikających z przeprowadzonej diagnozy. Są to:

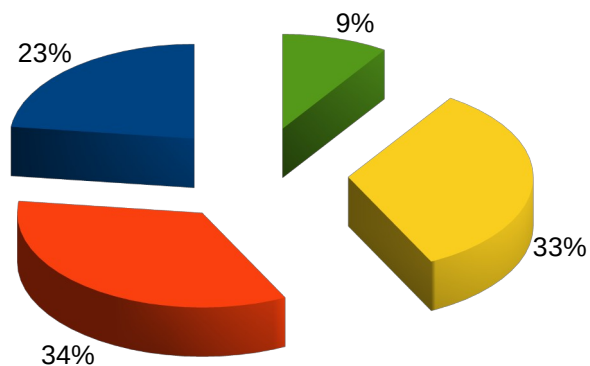
Dziecko i rodzina.

- Osoby starsze.
- Osoby z niepełnosprawnościami.

- Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego.
- Osoby w kryzysie bezdomności.

W ramach każdego obszaru interwencji określono cel główny, cele szczegółowe, planowane działania, odbiorców, realizatorów oraz możliwe źródła finansowania.

- wszystkie usługi społeczne powinny być całkowicie bezpłatne dla mieszkańców
- wszystkie usługi społeczne powinny być tylko częściowo płatne dla mieszkańców tak, aby mogli z nich skorzystać a pieniądze nie stanowiły bariery
- niektóre usługi powinny być bezpłatne np. jeśli osób potrzebujących nie stać na nie, ale tam, gdzie to możliwe należy wprowadzić częściową odpłatność, aby mieszkańcy uczestniczyli w finansowaniu usług społecznych
- trudno powiedzieć/nie mam zdania

wawczych rodzin, wsparcie w sytuacjach	
Realizatorzy	Źródła finansowania
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopnicy, - placówki kulturowe, oświatowe	- środki z budżetu gminy, - środki z UE

- organizowanie szkoleń i warsztatów dla rodziców w zakresie nowoczesnych metod wychowawczych oraz podnoszenie kompetencji rodzicielskich przede wszystkim w zakresie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych – np.: szkoła dla rodziców, - organizowanie grup wsparcia dla rodziców z problemami wychowawczymi, oferujących przestrzeń dzielenia się doświadczeniami i uzyskiwania wsparcia specjalistów,	- rodziny z dziećmi, w tym doświadczające trudności opiekuńczo-wychowawczych, - osoby potrzebujące interwencji kryzysowej,
---	---

- organizowanie programów wsparcia dla rodziców – poradnictwo rodzinne, psychologiczne i doradztwo zawodowe, - realizowanie programów profilaktycznych, mających na celu ograniczenie problemów społecznych w lokalnej społeczności, w tym w obszarze uzależnień, przemocy i programów profilaktyki zdrowotnej, - prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, - organizowanie wyjazdów dla rodzin do większych miast oraz motywowanie do uczestnictwa w życiu społecznym oraz kulturalnym, - organizowanie zajęć wzmacniających więzi i poprawę relacji rodzic – dziecko, rodzic – rodzic, - edukacja rodziców w zakresie gospodarowania czasem wolnym dzieci, - działania zwiększające nadzór rodzicielski nad dostępnością i korzystaniem ze środków masowego przekazu. - rozwój form opieki nad dziećmi, poprzedzających rozpoczęcie edukacji szkolnej (żłobki, przedszkola), - organizowanie dodatkowych zajęć w szkołach, świetlicach, domach kultury, umożliwiających dzieciom i młodzieży rozwijanie swoich pasji i zainteresowań, aktywności społecznej, kulturalnej, sportowej, edukacyjnej, a także organizacji czasu wolnego, - zwiększenie godzin poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego dla dzieci i młodzieży, - działania edukacyjne, profilaktyczne i interwencyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i domowej,	- osoby doświadczające przemocy, - osoby zagrożone uzależnieniami - dzieci i młodzież wymagająca wsparcia		
---	---	--	--

Obszar II. Osoby starsze i chore

Cel główny

Poprawa jakości życia i kompleksowe wsparcie osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność oraz ich opiekunów faktycznych/nieformalnych i rodzin

Cele szczegółowe

Wsparcie opiekuńcze i zdrowotne
Przeciwdziałanie izolacji społecznej i samotności
Edukacja cyfrowa i dostęp do informacji
Dostępność natychmiastowej pomocy
Promocja aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia

Planowane działania	Odbiorcy	Realizatorzy	Źródła finansowania
- kontynuacja uczestnictwa w Programach, - zwiększenie usług w zakresie opieki osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania, - zwiększenie liczby przeszkolonych opiekunów środowiskowych, - podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kandydatów i personelu w zakresie świadczenia usług w środowisku, m.in. udział w szkoleniach,	- osoby starsze potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, - osoby starsze, - otoczenie osób	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopnicy, - podmioty działające w sferze pomocy i integracji społecznej,	- środki z budżetu gminy, - środki UE, - Fundusz Solidarnościowy,

- rozwój usług społecznych na rzecz rodzin i osób sprawujących funkcję opiekuna faktycznego/nieformalnego osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, m.in. poprzez szkolenia poprzez szkolenia, grupy wsparcia, zajęcia praktyczne wymiana doświadczeń, - utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, wspomagającego i pielęgnacyjnego wraz z doradztwem i treningami w zakresie obsługi w warunkach domowych, - zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług medycznych, szczególnie w zakresie chorób przewlekłych, - organizowanie transportu do placówek medycznych, rehabilitacyjnych, - dostępność opiekunów medycznych i pielęgniariskich w domu, - rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach dziennych (dienne domy opieki, dzienne ośrodki wsparcia, dzienne domy pobytu, kluby seniora), - organizowanie zajęć całorocznych, cyklicznych spotkań, zajęć klubowych, aktywizujących osoby starsze w obszarze wykorzystania ich wiedzy, doświadczeń i umiejętności, - organizowanie imprez kulturalnych, ułatwianie osobom starszym dostępu do oferty kulturalnej, np. poprzez regulowanie zasad odpłatności, dostosowanie pory imprez do potrzeb seniorów, - organizowanie wspólnych imprez rekreacyjnych dla różnych pokoleń mieszkańców, - organizowanie indywidualnych spotkań z psychologiem, - organizowanie kursów, szkoleń, warsztatów wprowadzających do podstawowej obsługi komputerów, tabletów i smartfonów, Internetu,	starszych wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, -opiekunowie faktyczni/nieformalni w/w osób, -kadra/personel świadczący usługi społeczne, - personel podmiotów leczniczych osoby starsze potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,	wsparcia rodziny, rehabilitacji zawodowej i społecznej	
--	--	---	--

oraz korzystania z poczty elektronicznej, załatwiania spraw urzędowych online, czy bezpiecznego wyszukiwanie informacji, - edukacja osób starszych w zakresie cyberbezpieczeństwa, - stworzenie systemu online umożliwiającego mieszkańcom łatwy dostęp do usług społecznych, składanie wniosków i konsultacje, - zdalne konsultacje z pracownikami socjalnymi czy psychologami, - utworzenie punktu Cyfrowego Wsparcia - organizowanie zajęć ruchowych, warsztatów zdrowotnych, - upowszechnianie wolontariatu - rozwój edukacji prozdrowotnej - promowanie zdrowego stylu życia w zakresie zdrowia psychicznego, nawyków żywieniowych, aktywności fizycznej i profilaktyki chorób, - organizowanie poradnictwa w zakresie promocji, profilaktyki i ochrony zdrowia			
--	--	--	--

Obszar III. Osoby z niepełnosprawnościami

Cel główny

Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością oraz wsparcie opiekunów osób z niepełnosprawnościami

Cele szczegółowe

Rozwój usług środowiskowych

Likwidacja barier architektonicznych

Integracja społeczna

Wzmocnienie wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami

Planowane działania	Odbiorcy	Realizatorzy	Źródła finansowania
- kontynuacja uczestnictwa w Programach, - zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług i rehabilitacji, - tworzenie miejsc spotkań, organizowanie zajęć i wydarzeń, - przystosowanie budynków użyteczności publicznej, chodników, dróg do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, - rozwój transportu publicznego przystosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, organizacja transportu na żądanie, - stworzenie specjalnych klas lub oddziałów w szkołach, zapewnienie wsparcia asystentów,	- osoby z niepełnosprawnościami, - osoby z otoczenia osób z niepełnosprawnościami,	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopnicy, - ośrodki wsparcia; - PFRON.	- środki z budżetu gminy, - środki UE, - Fundusz Solidarnościowy

- pomoc w poszukiwaniu pracy, organizowanie szkoleń zawodowych, - działania ukierunkowane na aktywizację osób z niepełnosprawnościami, - konsultacje psychologiczne dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, - podnoszenie świadomości na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami, - wprowadzenie poradnictwa online – teleporady dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, - kontynuacja współpracy ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Szarowoli - utworzenie grupy wsparcia dla opiekunów osoby z niepełnosprawnościami, - podnoszenie świadomości na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami,			
---	--	--	--

Obszar IV. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Cel główny

Poprawa jakości życia osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz wsparcie opiekunów osób w kryzysie psychicznym

Cele szczegółowe

Rozwój usług środowiskowych

Promocja zdrowego stylu życia

Dostępność natychmiastowej pomocy

Planowane działania	Odbiorcy	Realizatorzy	Źródła finansowania
- rozwój usług w miejscu zamieszkania, szczególnie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, - rozwój dziennych form pomocy i wsparcia, - rozwój form wsparcia o charakterze samopomocowym – klubów samopomocy, kręgów wsparcia, grup samopomocowych, - organizowanie zajęć terapeutycznych, - realizacja programów profilaktycznych w obszarze uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych, a także w zakresie zachowań ryzykownych, agresji oraz cyberprzemocy,	- osoby dorosłe w kryzysie zdrowia psychicznego, - dzieci i młodzież w kryzysie zdrowia psychicznego, - otoczenie osób w kryzysie psychicznym np. opiekunowie,	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopnicy,	- środki z budżetu gminy, - środki UE, - Fundusz Solidarnościowy

- działania niwelujące zagrożenia zdrowia psychicznego, - działania promujące zdrowy styl życia w społeczności, obejmującego aspekty fizyczne i psychiczne, - działania podnoszące świadomość i przełamanie stygmatyzacji w środowisku lokalnym na temat zdrowia psychicznego, - realizacja usług w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób w kryzysie zdrowia psychicznego, - utworzenie punktu poradnictwa psychologicznego dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego, - dostępność do terapii indywidualnej, grupowej, rodzinnej, - wprowadzenie poradnictwa psychologicznego w miejscu zamieszkania osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, - wprowadzenie całodobowej dostępności wsparcia psychologicznego – telefon zaufania, - wprowadzenie usługi wsparcia online, - wspieranie rodzin osób w kryzysie zdrowia psychicznego poprzez usługi służące zwiększaniu ich kompetencji i wiedzy, a także organizację środowiskowych form wsparcia, poszerzenie oferty środowiskowych form wsparcia.			
---	--	--	--

V. Monitoring

Lista wskaźników poddanych monitoringowi na koniec każdego roku obowiązywania planu

Obszar 1. Rodziny z dziećmi	
1.	Liczba warsztatów i osób uczestniczących w warsztatach podnoszących kompetencje rodzicielskie
2.	Liczba zorganizowanych grup wsparcia dla rodziców borykających się z trudnościami opiekuńczo wychowawczymi
3.	Liczba działań edukacyjnych, profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
4.	Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym (psychologicznym, pedagogicznym, prawnym, pracą socjalną, asystenturą rodziny)
5.	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalno – sportowo - rekreacyjnych
6.	Liczba szkoleń i pracowników uczestniczących w szkoleniach podnoszących kompetencje do świadczenia usług na rzecz rodziny
Obszar 2. Osoby starsze i chore	
7.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i sąsiedzkimi
8.	Liczba osób objętych wsparciem asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością
9.	Liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego
10.	Liczba zorganizowanych zajęć aktywizujących i usług mobilnych i liczba osób korzystających ze wsparcia w tej formie
11.	Liczba funkcjonujących dziennych form pobytu dla osób starszych
12.	Liczba uczestników dziennych form pobytu dla osób starszych
Obszar 3. Osoby z niepełnosprawnością	
13.	Liczba osób objętych usługami asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością
14.	Liczba opiekunów lub członków rodzin objętych opieką wytchnieniową
15.	Liczba utworzonych grup wsparcia i liczba osób uczestniczących w spotkaniach tych grup
16.	Liczba zorganizowanych spotkań dla dzieci i młodzieży z osobami niepełnosprawnymi
17.	Liczba powstałych usług społecznych dla osób z niepełnosprawnością
18.	Liczba opiekunów formalnych objętych wsparciem szkoleniowym
Obszar 4. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	
19.	Liczba osób w kryzysie zdrowia psychicznego, które skorzystały z usług
20.	Liczba opiekunów osób z niepełnosprawnością którzy odbyli szkolenia
21.	Liczba pracowników socjalnych którzy podnieśli swoje kompetencje w zakresie świadczenia usług na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego
22.	Liczba działań na rzecz promocji zdrowia psychicznego i zwiększenia świadomości społecznej

V.1 Opis systemu monitorowania

Za monitoring Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych Gminy Konopnica na lata 2025-2028 odpowiedzialny będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopnicy. Na podstawie danych własnych oraz informacji uzyskanych od podmiotów podejmujących poszczególne działania realizator będzie składać sprawozdania do Wójta Gminy Konopnica do dnia 31 marca każdego roku.

Monitoring posłuży do kontroli postępu założonych celów, oceny zaangażowania realizatorów poszczególnych działań oraz weryfikacji środków i źródeł finansowania wykorzystywanych do ich realizacji. Bieżące monitorowanie umożliwi modyfikowanie dotychczasowych oraz planowanie dalszych działań na rzecz procesu deinstytucjonalizacji.